

Inledning

Jag ville skriva en bok om min far, cellisten Leif Peter Berry (1925-2010). Det blev något helt annat än jag anat. Det blev en bok om min far men lika mycket om mig själv och vår relation och även om ett abstrakt väsen som jag valde kalla "musikmänniskan". Det gick inte att undvika.

När jag närmar mig slutet av detta arbete grips jag av tvekan. Är detta verkligen något som angår andra människor och innebär det att jag bryter förtroenden, avslöjar sådant som varken jag eller min far skulle vilja dela med andra. Ibland är svaret: nej. Jag lägger allt i papperskorgen. Men det förmår jag inte. Det är ett uppdrag. Jag blir inte fri från det.

Jag vänder mig till en läsare som är intresserad av en människa präglad av musik.

Min bok kommer att följa den väg som jag av en händelse valde från början av mitt skrivarbete. Det fick en speciell form: brev till min sedan några år döde far, Leif.

Valet att skriva brev snarare än en löpande text hade flera orsaker. Jag föredrar ett direkt tilltal, att tala med mitt objekt som det bästa sättet att beskriva det. En annan orsak är att jag inte mäktar med att skriva en bok om en annan människas liv som om det vore en avhandling i välordnad och väldisponerad form. Jag vill låta mina nycker styra. Jag vill låta flödet självt bestämma. Berättelsen blir full av motsägelser, flikar, inspirationer.

I breven skapar jag illusionen att jag egentligen förbereder en bok om Leif och att breven bara är ett sätt att beskriva mitt skrivande och komma vidare i detta arbete, ett slags arbetsdagbok. Min avsikt var aldrig att skriva den åsyftade biografien men jag hade tidigt en tanke på att publicera mina brev, Varför denna krumelur? Ett låtsat försök att väcka Leifs intresse och få honom delaktig i mitt projekt? Vad tjänar illusionen till? Det är en lek, en fantasi som jag inte kan förklara.

Jag försöker att beskriva min metod och tar så småningom fasta på begreppet fallstudier. Jag funderar ofta på om jag är kompetent att genomföra studien och om jag borde inrikta mitt sökande på att måla eller göra musik i stället för att skriva.

Neurologen, Oliver Sachs, också musiker, beskriver sina "fall" i *Musicophilia*. Det är något liknande jag gör, när jag skriver Boken. Jag beskriver ett fall, Leif, och försöker hitta "musikmänniskan". Jag är intresserad av vad en sådan är för något.

Jag är intresserad av musikmänniskor, eftersom jag själv är en sådan. På det här viset "använder" jag Leif för mina egna syften, för att ge energi till skrivande och för att hjälpa mig framåt med den delen av mig som är musikmänniska.

I fallstudien ingår det att beskriva det man under resans gång upptäcker. Det redogör jag för i breven.

Vikram Seths bok *An equal music* handlar om en kvartett och relationerna mellan musikerna, och mellan musikerna och musiken. Den ger mig infallsvinklar till min bok, Boken. När jag läser Seth känner jag att jag är okvalificerad för min uppgift. Han skriver om kvartettmusiker som ägnar hela sina liv åt musiken. Allt är musik. Jämt. De är extremt kunniga. Det är en värld som jag inte tillhör. Hur ska jag kunna förstå den, skriva om den? Jag skriver den på mitt sätt, från min utgångspunkt så ärligt som möjligt.

Jag börjar undra vem det är som skriver Boken? Är det en son, är det en musikamatör, en

musikeramatör, är det någon som tror sig lite klokare bara för att... ? För att han har för att han har studerat (nationalekonomi och politik), har forskarblick? Kan en sådan person säga något vettigt om sitt objekt?

När jag blir varse detaljer i Leifs musikerliv får jag känslan att det är så mycket jag inte vet, och så mycket som jag är för otålig att ta reda på. Forskaren kräver hela bilden. Jag vill vara spontan. Ägna mig åt uppslagen. Kan det bli en Bok av detta?

Just nu ligger ett foto av Leif framme. Han tänder sin pipa. Han är 32 år gammal. Jag är nio år. Vi bor inte tillsammans längre och han är min idol. Bilden finns med i en målning jag gjorde häromåret. Där finns också djuren från en zoologisk trädgård i Paris avfotograferade på små kort som jag måste ha fått av Leif när vi var i Paris. De dyker upp, ständigt. Jag gjorde tre målningar och Leif röker pipa eller läser tidningen eller spelar cello i dem, bland lejon, tigrar, leoparder och isbjörnar. Leif tänder pipan och röken slingrar sig uppåt. En tankfull stund. Ett ögonblicks mysterium. Allt är laddade symboler, och jag behöver inte veta för vad. Bara ta emot. Samtidigt tänker jag på vem Leif är, bakom, bortom alla bilderna, i olika skeenden. Målningarna är laddade med trygghet. Jag söker en värme i all förvirring. Och en väg till en gemenskap där musiken är kittet.

När jag ställs inför valet att göra min bok presentabel överväger jag först att skriva en strikt kronologi. Det bär mig emot. Det skulle förstöra den i mitt tycke intressanta väg som arbetet tagit av sig självt som innebär hopp fram och tillbaka i historien. Jag har valt att behålla den. Det finns en struktur som bestäms inte bara av tid utan även av var Leif och jag befinner oss och källmaterialet (dagböcker, en resväska med affischer och program, bandinspelningar).

Mina brev är disponerade i fyra huvudavsnitt: inspirationen från Paris, sökandet efter en egen röst, karriären och resan till drömlandet Skottland.

I inledningen till varje del av min bok redogör jag för aktuell tid, plats och material. Sedan visar jag hur breven behandlar det som hör till Leif, det som hör till Leif och mig och sist det som ligger lite utanför, är mer spekulativt och handlar om musikmänniskor.

Det har påpekats för mig vikten av att veta något om bokens huvudpersoner innan jag går vidare.

Först Leif. Han nämnde själv att han stod i Sohlmans musiklexikon. Det är ett slags ära, ett vittnesbörd, om att man ÄR något inom musik. Den upplagan jag citerar ur är från 1975, lagom till Leifs 50-årsdag.

Berry, Leif, svensk violoncellist (f 1925 10/12), solocellist i Örebro symf.- och kammarorkester sedan 1958, dessförinnan (1953-57) i Musikselskabet Harmonien i Bergen. B. Studerade vid MK i Sthlm för G. Gröndahl och Ch. Barkel (kammarmusik) samt för A. Navarra vid MK i Paris (1951 och 52) och vid MK i Siena (1952) [fel – det var 1953]. Soloframträdanden i Sverige och utomlands och aktiv kammarmusikspelar i bl a Pro Musica-kvartetten och Örebro-trion.

Följande minnesord publicerades vid Leifs död 2010 och är skrivna av journalisten och vännen Leif Haglund.

till minne

Leif Peter Berry

Efter en lång musikergärning har Leif Peter Berry, Borås, avlidit vid 84 års ålder. Han föddes 1925 i Göteborgs Oskar Fredrik men hade skotska anfäder. Tidigt började han spela cello och genomgick musikkonservatoriet i Stockholm för Gustav Gröndahl i cello och Charles Barkel i kammarmusik.

Han drogs snart också till jazzen. Han spelade kontrabas med celloteknik med Åke Fagerlund på Liseberg, kom in i kretsen kring Vårat gäng i Stockholm, spelade dansmusik på vintern och restaurangmusik på sommaren men beslöt till sist fara till Paris för vidare studier. Där fick han sitta med och avlyssna de lektioner som en av seklets finaste cellister, André Navarra, gav vid Pariskonservatoriet. Leif Peter Berry blev senare spelande elev till denne, kom hem och fick efter sedvanlig provspelning fast tjänst 1953, så småningom som solocellist, vid Musikskolan i Bergen. Med impulserna därifrån, inte minst inspirerad av en dirigent som Carl von Garaguly, kom han till Örebro 1958, där planerna på att bilda en professionell kammarorkester tog form i nära samarbete med Boråsborna dirigenten och tonsättaren Rune Larsson. En orkester med först elva stråkmusiker byggdes upp. 1962 försvann en parallell undervisningsplikt vid musikskolan, och kammarorkestern blev också stomme i Örebros symfoniorkester. Orkestern byggdes långsamt upp till allt högre kvalitet. Den samarbetade med allt fler tonsättare, och Berry var också starkt engagerad i de utredningar som lät orkestern omvandlas till regionensemble. Därefter gick utvecklingen av hans andas barn vidare till dagens Svenska Kammarorkestern med ett 40-tal musiker, inrättad 1995. Verksamheten blev raskt omfattande med runt 120 konserter per år och ett par årliga Europaturnéer och tre-fyra inom landet. Fortfarande kan också hans inspelningar med Pro Musica-kvartetten och Örebrotrion höras i Musikradion.

Jag, sonen Peter Berry, föddes 1948. Min mor hette Iris Dagmar Fiken. Iris gifte sig först med Stig Leijonhufvud och fick två barn med honom. Den äldste hette Sten och blev så småningom en god vän till mig. 1947 gifte Iris om sig med Leif. Under mina tidigaste år bodde jag i Göteborg och Stockholm. När jag var fem år skiljde sig mina föräldrar och jag bodde i Stockholm hos min mor till tjugoårsåldern. Leif träffade jag på sommarloven. Jag avlade filosofie kandidatexamen i ryska, statskunskap och nationalekonomi och flyttade sedan till USA där jag bodde i tio år. Under dessa år utbildade jag mig till bibliotekarie och började vid 30 års ålder ta lektioner i fiol. 1984 återvände jag till Sverige och arbetade sedan till pensioneringen på universitetsbiblioteken i Linköping och Lund och sist som bibliotekarie på Musikhögskolan i Malmö. På fritiden engagerade jag mig i folkmusik och spelade fiol med vänner, ibland till dans. Jag skrev en bok om folkmusik och har fortsatt att skriva artiklar i samma ämne. Jag bor sedan 1993 i Lund med min hustru Barbro och min son Jorma. Min dotter Annika fick endast leva i 34 år.

Ett mycket medvetet val jag gjorde i början av mitt arbete var att begränsa Boken till Leif och musiken men jag upptäcker så småningom att det är mycket som kan sägas ha med musiken att göra, vilket blir en upptäckt för mig. Jag har försökt rikta uppmärksamheten i största möjliga mån mot musiken och undvika det som jag anser vara privat, personligt, familjeangelägenheter, särskilt det som faller utanför berättelsen och inte har med förhållandet mellan mig och Leif att göra.

Leif är fokus för Boken och är sist och slutligen den som gör att Boken blir intressant för en större läsekrets. Leif var en begåvad musiker och originell människa. Han förtjänar ett eftermäle.